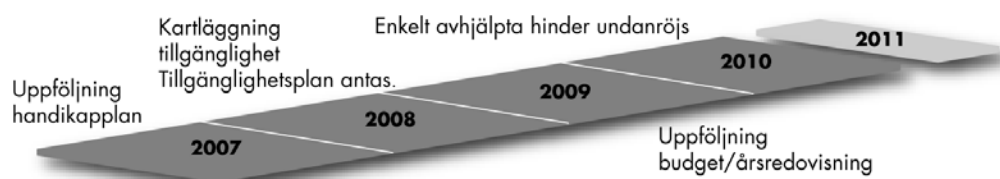

EN STAD FÖR ALLA 2010

Örebro kommuns plan för tillgänglighet och användbarhet i inne- och utemiljö

December 2008

ÖREBRO

EN STAD FÖR ALLA.....	2
MÅL.....	2
MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER.....	2
NATIONELL PLAN FÖR HANDIKAPPOLITIKEN.....	3
ARBETSMILJÖLAGEN	3
ENKELT AVHJÄLPTA HINDER.....	3
ÖVRIGA UTGÅNGSPUNKTER.....	3
UPPFÖLJNING AV ÖREBRO KOMMUNS HANDIKAPPLAN	3
KARTLÄGGNING TILLGÄNGLIGHET - 2008	4
ANSVAR OCH ARBETSFORMER.....	5
PLAN ENKELT AVHJÄLPTA HINDER 2010.....	5
ÅR 2009.....	6
1. ENTRÉER.....	6
2. STRÅK I GATUMILJÖN	6
ÅR 2010.....	7
1. INNE- OCH UTEMILJÖ.....	7
2. STRÅK I GATUMILJÖN.....	7
MÄTBARHET OCH UPPFÖLJNING.....	7
REFERENSER	8

EN STAD FÖR ALLA

Örebro kommuns plan för tillgänglighet och användbarhet fastställd av kommunstyrelse i december 2008 ersätter Örebro kommuns handikapplan från 2002.

Tillgänglighet innefattar såväl fysisk tillgänglighet som bemötande och delaktighet. **Till utgången av år 2010 är fokus att undanröja enkelt avhjälpna hinder i befintliga lokaler dit allmänheten har tillträde och på befintliga allmänna platser.** Plan – och bygglagen 17 kap 21 a §.

Kommunens plan för ökad tillgänglighet har ambitionen att ständigt förbättra kvalitetsnivåerna och ge en överblick över kvalitetsmål som bör vara uppfyllda inom vissa tidsramar.

Detta kräver kontinuerlig avstämning med kommunens olika verksamheter. Arbetet är därför kopplat till budgetprocessen och uppföljning sker i samband med årsredovisningen.

”Tillgängligheten i Örebro kommun ska öka”. ”Kommunen kommer kontinuerligt att arbeta för ökad tillgänglighet till all verksamhet. I detta uppdrag ligger också att följa upp och utvärdera gjorda insatser”. Övergripande strategier och budget för år 2009 med flerårsplan 2010-2011, Örebro kommun

I övrigt gäller följande mål för handikappolitiken.

Mål

Människors lika värde och den ovillkorliga rätten till respekt för människovärdet innebär att en person med funktionsnedsättning har lika rätt och lika möjligheter att bestämma över sitt liv som andra.

Mänskliga rättigheter

FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning antogs av FN:s generalförsamling 2006 och undertecknades av Sverige den 30 mars 2007. I regeringens proposition 2008/09:28 föreslås att Sverige ska tillträda konventionen samt ett fakultativt frivilligt protokoll som ger den enskilde möjlighet att överklaga om hans eller hennes rättigheter anses kränkta (Riksdagsbeslut 2008-11-13). Den nya konventionen tillhör de centrala konventionerna om mänskliga rättigheter och beräknas gälla från 1 februari 2009.

Nationell plan för handikappolitiken

Sveriges riksdag antog år 2000, *Från patient till medborgare - en nationell plan för handikappolitiken*. Planen sträcker sig till år 2010.

Målen är:

- En samhällsgemenskap med mångfald som grund,
- Ett samhälle utformat så att människor med funktionshinder i alla åldrar blir fullt delaktiga i samhällslivet,
- Jämlikhet i levnadsvillkor för flickor och pojkar, kvinnor och män med funktionshinder.

Arbetet är särskilt inriktat på att *undanröja hinder* för delaktighet och ge förutsättningar för självständighet och självbestämmande. Perspektivet har flyttats från individen till miljön och omgivningen och involverar alla samhällsområden. Generella lösningar är huvudalternativet. Individuellt stöd och särlösningar är komplement.

Arbetsmiljölagen

Arbetsmiljölagen reglerar arbetsgivarens ansvar för anpassning av arbetsmiljön och medarbetares behov av tillgänglighet på och i anslutning till arbetsplatsen.

Enkelt avhjälpna hinder

Som en styrning av inriktningen ”att undanröja hinder” har riksdagen antagit en ändring i Plan- och Bygglagen (PBL).

”I byggnader som innehåller lokaler dit allmänheten har tillträde och på allmänna platser ska enkelt avhjälpna hinder mot lokalernas och platsernas tillgänglighet och användbarhet för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga undanröjas i den utsträckning som följer av föreskrifter meddelade med stöd av denna lag” (PBL 17 kap 21 a §). Förtydligande av dessa krav finns i Boverkets föreskrifter 2003:19.

I enlighet med målen i den nationella planen ska enkelt avhjälpna hinder vara undanröjda senast vid utgången av år 2010.

Övriga utgångspunkter

Uppföljning av Örebro kommuns handikapplan

Örebro kommuns handikapplan från 2002 utgår från FN:s standardregler om delaktighet och jämlikhet för människor med funktionsnedsättning. En uppföljning av planen hösten 2007 visar att övervägande del av beslutade åtgärder genomförts men att fortsatt aktivitet behövs inom följande områden:

Ökad medvetenhet

Inom skolområdet gäller att förbättra informationen om människor med funktionsnedsättning, deras rättigheter och behov samt att förbättra samarbetet med träningsskolan. Inom vårdboenden återstår att öka medvetenheten hos omvårdnadspersonalen om vikten av att använda hjälpmedel som underlättar för brukaren.

Tillgänglighet

Ökad tillgänglighet ska uppnås genom att elektriska dörröppnare installeras vid dörrar till bl a sammanträdesrum, att allmän platsmark anpassas i samarbete med handikapporganisationerna samt att inventering och behovsprövning av p-platser sker med hänsyn till personer med funktionsnedsättning.

Samtliga skolor och förskolor har som mål att lokaler, där nämnden bedriver verksamhet, ska vara tillgängliga och användbara för personer med funktionsnedsättning. Motsvarande mål gäller för verksamhetslokaler inom social välfärd.

Utbildning

Barn, ungdomar och vuxna med funktionsnedsättning ska ha lika möjligheter till utbildning. Flera förskolor och skolor har enligt handikapplanen åtagande om förbättrad information, samverkan och integration kopplat till denna regel.

Kultur

Vad gäller möjligheter att delta i kulturlivet finns mål om förbättrad biblioteksservice t.ex information om "boken kommer", talböcker samt att utveckla samarbete med hemtjänst/väntjänst.

Personalutbildning

På alla nivåer ska finnas lämplig utbildning för personal som deltar i planering och genomförande av program och service för människor med funktionsnedsättning. Förbättringar återstår vad gäller kompetensutveckling

Kartläggning tillgänglighet - 2008

Att tillgängligheten har förbättrats under senaste åren visar enkätundersökning till kommunens verksamheter våren 2008. Samtliga arbetsenheter fick då informationsmaterialet "Tillgänglighet för alla – en vägledning" och ombads precisera vad som bedöms mest angeläget att åtgärda. Resultatet visar att såväl den fysiska tillgängligheten som bemötandet och delaktigheten behöver bli bättre. Det gäller i huvudsak följande områden:

Information och utbildning

Kontinuerlig information och utbildning om olika former av funktionsnedsättning och de behov och krav detta medför (nyckel till framgång i arbetet med tillgänglighet i vid bemärkelse).

Fysisk tillgänglighet

Fysiska hinder som trösklar, trånga passager, dålig akustik, avsaknad av ramper och dörröppnare samt brist på tydliga skyltar i kommunens verksamhetslokaler dit även allmänheten har tillträde. Entréer, cykelställ samt gång- och cykelstråk kan förbättras.

Bemötande

Att med kontinuitet utbilda och informera personal om olika former av funktionsnedsättning är ett återkommande behov även vad gäller förbättringar av bemötandet. Det kan ske genom utbildningsinsatser men även uppmärksammas i medarbetarsamtal och på arbetsplatsträffar. Språk och uttrycks sätt bedöms ha stor betydelse för hur bemötandet upplevs. Allergi är ett ämne som tas upp både som fysiskt hinder och som bemötandeaspekt.

Delaktighet

Svårigheter att nå ut med begriplig, strukturerad information till elever, personal, anhöriga och allmänhet upplevs på många håll som hinder för delaktighet. Utformning av brev och blanketter kan förbättras. En strävan är att information som skickas ut eller läggs ut på nätet ska kunna läsas och förstås av personer med olika funktionsnedsättning.

Ansvar och arbetsformer

Samtliga nämnder har ansvar för

- att handikapperspektivet genomsyrar verksamheten
- att lokaler och allmänna platser är tillgängliga före utgången av år 2010

Det innebär att samtliga nämnder

- analyserar och prioriterar nödvändiga och önskvärda åtgärder
- anger i budget de medel som avsätts för åtgärdernas genomförande
- följer upp åtgärderna i samband med årsredovisningen

PLAN ENKELT AVHJÄLPTA HINDER 2010

Enkelt avhjälpna hinder gäller

- lokalernas och platsernas tillgänglighet och användbarhet
- för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga
- i byggnader som innehåller **lokaler dit allmänheten har tillträde och på allmänna platser**

Exempel på lokaler är kommunala verksamhetslokaler som används för allmänna ändamål, delar av lokaler som entréer, trapphus och väntrum, samlingslokaler som används av en bredare publik, lokaler som hyrs ut för olika ändamål, idrottsanläggningar och bibliotek.

Allmän plats är mark som exempel gator, vägar, torg och parker men även skolgårdar, badplatser lekplatser och fritidsanläggningar som redovisats som sådan i en detaljplan eller i områdesbestämmelser.

Hinder är till exempel mindre nivåskillnader, brist på balansstöd vid ramper eller trappor, omärkta trappor, avsaknad av eller felaktigt placerade dörröppnare liksom dålig belysning och skyltning. Enkelt avhjälpna hinder ska vara rimlig att åtgärda med hänsyn till nyttan av åtgärden och förutsättningarna på platsen. De ekonomiska konsekvenserna får inte bli orimligt betungande för fastighetsägaren, lokalhållaren eller näringsidkaren.

En grundläggande princip inom svensk handikappolitik är den sk ansvars- och finansieringsprincipen som innebär att kostnader för nödvändiga anpassningsåtgärder ska finansieras inom ramen för den ordinarie verksamheten. Handikapperspektivet är också viktigt vid offentlig upphandling av varor och tjänster

Ansvaret ligger hos ägare av publika lokaler och allmänna platser. Det är kommunens uppgift att övervaka att PBL efterlevs. Kommunen bör därför informera och samverka med fastighetsägare, butiksägare, restaurangägare, m. fl. om att undanröja enkelt avhjälpna hinder. Kontrollen av att ägarna uppfyller kraven är beroende av aktiva tillsynsinsatser från kommunens sida.

Utgångspunkten är att enkelt avhjälpna hinder ska undanröjas direkt. Om det finns särskilda skäl att senarelägga undanröjandet bör detta preciseras i en plan.

År 2009

1. ENTRÉER

Under år 2009 ska enkelt avhjälpna hinder undanröjas vad gäller entréer samt hinder i anslutning till entréer. Det gäller för kommunens egna lokaler samt lokaler som hyrs ut för allmänna ändamål enligt följande:

- tillgänglig parkering
- ramper med rätt lutning inkl balansstöd alternativt utjämnade nivåskillnader
- dörröppnare, markerad dörradie samt automatisk stopp inför mötande
- skyltar på rätt höjd och med tydliga symboler
- receptionsdiskar, hisspaneler
- belysning
- cykelställ lämpligt placerade

2. STRÅK I GATUMILJÖN

Ett utvalt stråk i gatumiljön ska göras tillgängligt som inspiration och gott exempel på vad tillgänglighet utifrån olika funktionsnedsättning innebär.

Stråket är Köpmangatan från Våghustorget till Engelbrektskatan med undantag för själva markbeläggningen för sträckan som hittills färdigställts (förslag i samverkan med Stadsbyggnadskontoret och Tekniska förvaltningen). På Köpmangatan finns handikappanpassad toalett med lyft vilket ytterligare motiverar anpassning av detta gatustråk. Det fortsatta arbetet bör ske i samverkan med fastighetsägare, butiksägare, kommunala handikapprådet m fl.

År 2010

Till slutet av år 2010 ska enkelt avhjälpna hinder vara undanröjda

1. INNE- OCH UTEMILJÖ

Anpassning lokaler

- trösklar, nivåskillnader
- dörröppnare till samlingslokaler (vissa sammanträdesrum)
- toaletter
- kontrastmarkeringar av trappsteg mm
- akustik, belysning
- skyltar, symboler
- hörselslinga

Anpassning av

- skolgårdar (inkl förskola)
- gator, torg, parker
- badplatser, lekplatser, idrottsplatser
- behovsprövning av parkeringsplatser

2. STRÅK I GATUMILJÖN

Fortsatt anpassning av stråk i gatumiljön enligt ovan

Mätbarhet och uppföljning

Uppföljning /årsredovisning 2009

- Beslut ska finnas om en plan för tillgänglighet och användbarhet med fokus på att undanröja enkelt avhjälpna hinder
- Samtliga programnämnder redovisar till kommunstyrelsen senast sista mars 2009 hur nämnden ska arbeta för att genomföra planen
- Mätbara kriterier utarbetas inför nämndernas uppföljning 2010.

Uppföljning/ årsredovisning 2010

- Uppföljning av genomförda åtgärder vad gäller entréer samt hinder i anslutning till lokalernas entréer

Uppföljning/ årsredovisning 2011

- Uppföljning av genomförda åtgärder vad gäller lokaler och på allmänna platser

Referenser

Mänskliga rättigheter för personer med funktionsnedsättning, Prop. 2008/09:28

Från patient till medborgare - en nationell handlingsplan för handikappolitiken. Proposition 1999/2000:79

Enkelt avhjälpna hinder PBL 17 kap 21 a §. Förtydligande av dessa krav finns i Boverkets föreskrifter 2003:19.

Arbetsmiljölagen (1977:1160) reglerar arbetsgivarens ansvar för anpassning av arbetsmiljön och medarbetares behov av tillgänglighet

Lag (2007:1091) om offentlig upphandling LOU 6 §13 om sociala villkor vid upphandling

Handisam - Myndigheten för handikappolitisk samordning,

Övergripande strategier och budget för år 2009 med flerårsplan 2010-2011, Örebro kommun

Tillgänglighet för alla – en vägledning, Örebro kommun mars 2008

Örebro kommuns handikapplan från 2002. KS 2002

Uppföljning Handikapplan 2002, Örebro kommun juli 2008

Kartläggning tillgänglighet, Örebro kommun augusti 2008